

Х АНГИЙН ТҮҮХИЙН ХИЧЭЭЛИЙН БИЕ ДААН СУРАЛЦАХ АЖЛЫН ДЭВТЭР (АЖЛЫН ХУУДАС)

Энэхүү бие даан суралцах ажлын дэвтэр нь Түүхийн хичээлийн сургалтын хөтөлбөр, сурах бичигтэй агуулга, арга зүйтэй шууд холбоотой. Бие даан ажиллах дасгал, даалгаврыг гүйцэтгэснээр та НТ XII зүүн-НТ XVII зүүн хүртэлх түүхээр аялж, өвөг дээдсийнхээ үлдээсэн өв соёл, бүтээсэн амжилт, ололт, туршлага, сургамжийн талаарх мэдлэг ойлголтоо бататгах боломжтой.

Мөн бүх хичээлээр эзэмшдэг ерөнхий чадвараас гадна түүхийн тусгай чадваруудаа (он тоолол хэрэглэх, шалтгаан үр дагаврыг олох г.м.) хөгжүүлэх, Х ангийн агуулгыг нөхөж судлах, бие даан суралцах, өөрийн удирдлагатай суралцахад тань дэмжлэг болох болно.

Бие даан ажиллах, дасгал даалгавар тус бүрийг үндсэн 3 түвшинд хуваасан.

Тэмдэглэгээ			Тайлбар
I	II	III	Сэргээн санах, ойлголтын түвшний даалгавар
I	II	II,	Хэрэглэх, задлан шинжлэх, нэгтгэн дүгнэх түвшний даалгавар
I	II	III	Үнэлэх, бүтээх түвшний даалгавар

Суралцахуйн зураглалтай ажиллах алхам:

I алхам:	Багшийн зөвлөсөн дасгал, даалгавруудаас эхлэн ажиллаарай.
II алхам:	Өөрийн хийж чаддаг болсон дасгал, даалгавруудыг тохирох түвшний өнгөөр булаарай.
III алхам:	Тухайн бүлгийн дасгал, даалгаврыг гүйцэтгэж эхэлсэн болон дуусгасан хугацааг заавал тэмдэглээрэй.
IV алхам:	Дасгал, даалгаврыг гүйцэтгэсний дараа өөрийгөө үнэлээрэй.
V алхам:	Багшаараа үнэлүүлж, өгсөн зөвлөмжийн дагуу сайжруулаарай.

Бүлэг сэдэв: **Монголын эзэнт гүрэн**
Сурагчийн овог нэр

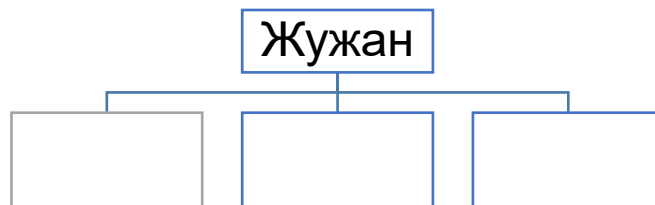
Эхэлсэн.... он.....сар.....өдөр....цаг
Дууссан.... он.....сар.....өдөр....цаг

Санамж: Дараах даалгавруудыг гүйцэтгэхдээ сурах бичгийн 31-34-р хуудсыг ашиглана уу.

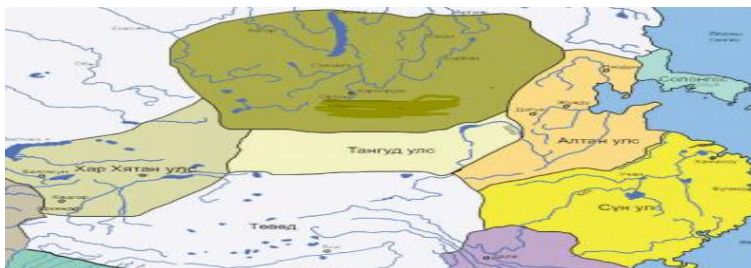
“Судрын чуулган”-аас.

Монголчуудын ярих нь [XIV зуунаас] мянга орчим жилийн тэртээ монгол аймгууд түрэгүүдэд дарагдан хоёр эм, хоёр эрээс илүү хүн үлдээгүй бөгөөд алс зугтаан гаднаас нь ганц жимээр л орж болдог, эргэн тойрон уулс, ойгоор хүрээлэгдсэн Эргүнэ гүн хэмээх тэгш хөндийд суурьшжээ. Тэр нутагт 400 орчим жил суусны дараа өсч үржин багталцахаа больсонд хоорондоо зөвлөлдөн далан үхэр, адуу алж арьсаар нь тулман хөөрөг хийж, төмрийн хүдэр бүхий уулын хэцийг хайлтал хөөрөгдөн сэтэлснээр барахгүй их хэмжээний төмөр олборложээ. Ийн гарсан монголчуудыг дотор нь Нохос, Хиан хэмээн ангилах бөгөөд нийтэд нь Дарлигин монголчууд гэдэг байв. Харин хожим нь Алун гоо эхийн гурван хөвүүний удмынхныг Нирун буюу ариун нуруунаас гарагчид хэмээн нэрлэх болжээ. Монголчууд Эргүнэ гүнээс уул хайлуулан, төмөр олзворлож гарснаа үл мартана. Тийм ч учир Чингис хааны овог шинэ жилийн эхний шөнө төмөрчний хөөрөг хяс, нүүрс бэлтгээд төмөр улайсган дөшин дээр тавьж цувьдаг заншилтай билээ.

- **10.1а. Дээрх сурвалжийн мэдээнд үндэслэн дараах даалгаврыг гүйцэтгэнэ үү.**
- 1. Монголчууд түрэгүүдэд шахагдсаны дараа хаана хаана нутаглаж байсныг нөхөж бичнэ үү.

- 2. Дээрх газруудыг газар зүйн зурагт тэмдэглэнэ үү.

- 3. Монголчууд хэдэн оны үед Эргүнэ гүнээс нүүн гарч ирснийг тооцоолно уу.

.....

10. 16. Дараах түүхэн зүтгэлтнүүдийг холбогдох улс, аймагтай нь тохируулна уу.

A. Хотул	1. Хэрэйд
B. Тоорил хан	2. Тайчууд
C. Есүхэй баатар	3. Найман
D. Амбагай	4. Монгол
E. Таян хан	

Даалгавар 10.1в. Монгол нутаг дахь улс аймгууд хаагуур оршиж байсныг А ба Б багананд тохируулна уу.

А багана	Б багана
A. Монгол	1. Хөлөн, Буйр нуур, Оршуун голын сав газраар төвлөрөн нутаглах болжээ.
B. Хэрэйд	2. Байгал нуур, Баргужин төхөм, Горлос мөрний сав газраар нутаглан ан гөрөө голлон эрхлэдэг.
C. Мэргэдийн холбоо	3. Тухайн аймаг нь Цагаан хэрмийн араар нутаглаж байв.
D. Татар	4. Онон, Хэрлэн, Туул гурван голын эхээр нутаглаж байсан.
E. Найман	5. Туул, Орхон голын савд оршиж байв.
F. Онгуд	6. Алтай, Хангайн нурууг дамнан Эрчис гол хүртэлх өргөн уудам нутагт оршиж байлаа.
G. Ойн иргэд	7. Орхон мөрний адаг, Сэлэнгийн бэлчирээр нутаглаж байв.

10.1г. Дараах он цаг болон үйл явдлыг тохируулна уу.

A. 1162 он	1. Наху гүний тулаанаар Найманыг мөхөөв.
B. 1179 он	2. Тэмүжинг Хар зүрхний Хөх нуурт хаан болов.
C. 1189 он	3. Тэмүжин Дэлүүн болдог төрөв.
D. 1190 он	4. Мэргидүүд Тэмүжиний хүрээг довтлов.
E. 1196 он	5. Улз голд татаруудыг бут цохив.
F. 1204 он	6. Далан балжудад Жамуха, Тэмүжин нар тулалдав.

10.1д. Дараах төрийн албаны үүрэг, засаг захиргааны зохион байгуулалтын нэгжийг тайлбарлаж бичнэ үү.

Их хуралдай

.....
.....

Их эе

.....
.....

Го ван

.....
.....

Төрийн бэхи

.....
.....

Сэцдийн зөвлөл

.....
.....

Их заргач

.....
.....

Хишигтэн цэрэг

.....
.....

Хэвтүүл цэрэг

.....
.....

Хорчин цэрэг

.....
.....

Турхаг цэрэг:

.....
.....

Түмт

.....
.....

Даалгавар 10.1ё. Сурвалжийг анхааралтай уншаад даалгаврыг гүйцэтгэнэ үү.

“Монголын нууц товчоон”-оос

“Алтан , Хучар, Сача бэхи, бүрэн зетэлдэж, Тэмүжинээ өгүүлрүүн: “Чамайг хан болгоё. Тэмүжинийг хан болбоос бид:

Олон дайнд алгинч агуулж, өнгө сайн охин хатан, орд гэр... Авчирч өгсү, бид. Хатгалдахуй өдөр халыг чинь бус болговоос харь ширээс” хатан эмээс маань хагацуулж, хар тэргүүг маань газар хөсөрт гээж од.

...Өдий үг баралдаж , ийн ам алдаж, Тэмүжинг Чингис хаан хэмээн нэрийдэж, хан болгов”.

хал- хаад эздийн хатуу зарлиг

харь ширээс- мал хөрөнгө, албат зарц бүх зүйл

баралдаж- үгээ дуустал өгүүлж

Эх сурвалжид өгүүлсэн санааг тайлбарлан бичнэ үү.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Даалгавар 10.1ж. Дараах даалгаврыг гүйцэтгэхдээ сурах бичигийн 50-54-р талыг уншиж даалгаврыг гүйцэтгээрэй.

- Дараах түүхийн асуултын дагуу Их Монгол улс байгуулагдсан түүхийг тайлбарлана уу.

- **Хэзээ:**

.....
.....
.....
.....

- **Хаана:**

.....
.....
.....
.....

- **Хэн:**

.....
.....
.....
.....

- **Юу:**

.....
.....
.....
.....

- **Яагаад :**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.

Даалгавар 10.1и. Дараах даалгаврыг гүйцэтгэхдээ сурах бичгийн 46-49-р талыг уншиж даалгаврыг гүйцэтгээрэй.

- Өгэдэй хааны үеийн Монголын эзэнт гүрний талаарх түүхийг түүхийн асуултын дагуу тайлбарлана уу.

- **Хэзээ:**

.....
.....
.....
.....
.....

- **Хаана:**

.....
.....
.....
.....

- **Хэн:**

.....
.....
.....
.....

- **Юу:**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

- **Ягаад :**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар 10.1й. Хаадын үйл ажиллагаа, үр дүнг хүснэгтийн дагуу тодорхойлж бичнэ үү.

	Чингис хаан	Өгэдэй хаан
Түүхэн зүтгэлтний үйл ажиллагаа		
Үр дүн		

Даалгавар 10.1к. Дараах даалгаврыг гүйцэтгэхдээ сурах бичгийн 46-49-р талыг уншиж даалгаврыг гүйцэтгээрэй.

- Өгэдэй хааны үеийн Монголын эзэнт гүрний талаарх түүхийг түүхийн асуултын дагуу тайлбарлана уу.

- **Хэзээ:**

.....
.....
.....
.....

- **Хаана:**

.....
.....
.....
.....

- **Хэн:**

.....
.....
.....
.....

- **Юу:**

.....
.....
.....
.....

- **Яагаад :**

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.

Даалгавар 10.1л. Дараах даалгаврыг гүйцэтгэхдээ Монголын эртний улсууд бүлгийг санаарай. Ижил талыг тэмдэглэнэ үү.

	Хүннү гүрэн	Их Монгол улс
Түүхэн зүтгэлтний үйл ажиллагаа		
Засаг захиргааны зохион байгуулалт		
Ач холбогдол		

Даалгавар 10.1м. Дараах сурвалжийн мэдээг доорх арга барилын дагуу судлан асуултад хариулж бичнэ үү.

• **“Судрын чуулган”-аас**

- Бүх монгол аймаг тус бүрдээ тодорхой угийн түүхтэй. Учир нь монголчуудын заншил бол өвөг дээдсийнхээ уг удмыг хадгалах, шинэ төрсөн хүүхэд бүрт зааж мэдүүлдэг болохоор өөрийн аймаг, уг гарлыг мэддэггүй хүн нэг ч байхгүй.

• **Эх сурвалж: Ц. Гантулга нар. Монголын түүх Х сурах бичиг. 32-р тал УБ.2017**

**Эх сурвалж бидний гарт ямар замаар дамжиж ирсэн бэ?
Эх хувь мөн үү? Хуулбар уу?**

.....
.....
.....

Монголчуудын угийн түүхийн талаар нэмэлт материал, мэдээлэл ашиглан дэлгэрүүлэн тайлбар хийнэ үү.

.....
.....
.....
.....

Ямар шалтгаанаар юуны учир бичих болсон бэ?

.....
.....

Тухайн сурвалжийн талаар өөрийн дүгнэлтийг бичнэ үү.

.....
.....
.....
.....

Даалгавар 10.1н Сурвалжийг анхааралтай уншаад асуултад хариулна уу.

• **Сурвалж**

• “Судрын чуулган”-аас.Хабул ханы хатан хонгирад аймгийн Гуа Гулгугийн ах Сайн тегин өвдсөнд түүнийг эмчлүүлэхээр /Татарын/ Чаргэл Будуй нэрт бөөг залжээ. Тэрээр бөөлсөн боловч Сайн тегин үхсэнд бөөг зодож хөөв. Дараа нь Сайн тегиний ах дүү очиж Чаргэл бөөг алав. Энэ шалтгаанаас болж татар болон монголчуудын хооронд өс хонзон үүсчээ”.

• Эх сурвалж: Ц. Гантулга нар. Монголын түүх Х сурах бичиг. 32-р тал УБ.2017

а). Юу болсон бэ?

.....
.....

б). Энэ үйл явдал хэдий үед болсон бэ?

•
.....

в). Хаана болсон байж болох вэ?

•
•

г). Хэн, хэн оролцсон бэ?

.....
.....
.....

д). Үйл явдлын шалтгаан болон үр дагварыг тодорхойлж бичнэ үү.

.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар 10.1о. Сурах бичгийн 34-р хуудсыг уншаад дараах дасгалыг хийнэ үү.

- **Чингисийн өмнөх үеийн монголчуудын аж ахуйн онцлогийг дараах хүснэгтэд нөхөж бичнэ үү.**

Аж ахуйн бүлэг	Аж ахуй	Давуу тал
Талын нүүдэлчин		
Ойн иргэн		

Даалгавар 10.1ө. Аж ахуйд гарсан өөрчлөлтийг Монголын түүхийн үечлэлийн дагуу бичнэ үү.

Олзворлох, түүвэрлэх аж ахуйн үе	Эртний улсуудын үе	Чингисийн өмнөх үе

Дасгал ажил 10.2а. Жужан улс мөхсөний дараа Монгол улс ямар нөхцөлд байсныг тунгааж бичнэ үү.

а.
.....
.....

б.
.....
.....

в.
.....
.....

г.
.....
.....
.....

Дасгал ажил 10.2б. Чингисийн өмнөх үеийн түүхэнд холбогдох сурвалж, болон баримт материалыг жагсаан бичнэ үү.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дасгал ажил 10.2г. Чингисийн өмнөх үеийн түүхийг дараах хүрээнд тайлбарлан бичнэ үү.

а. Нийгмийн байдал

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

б. Хүмүүсийн амьдрал

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

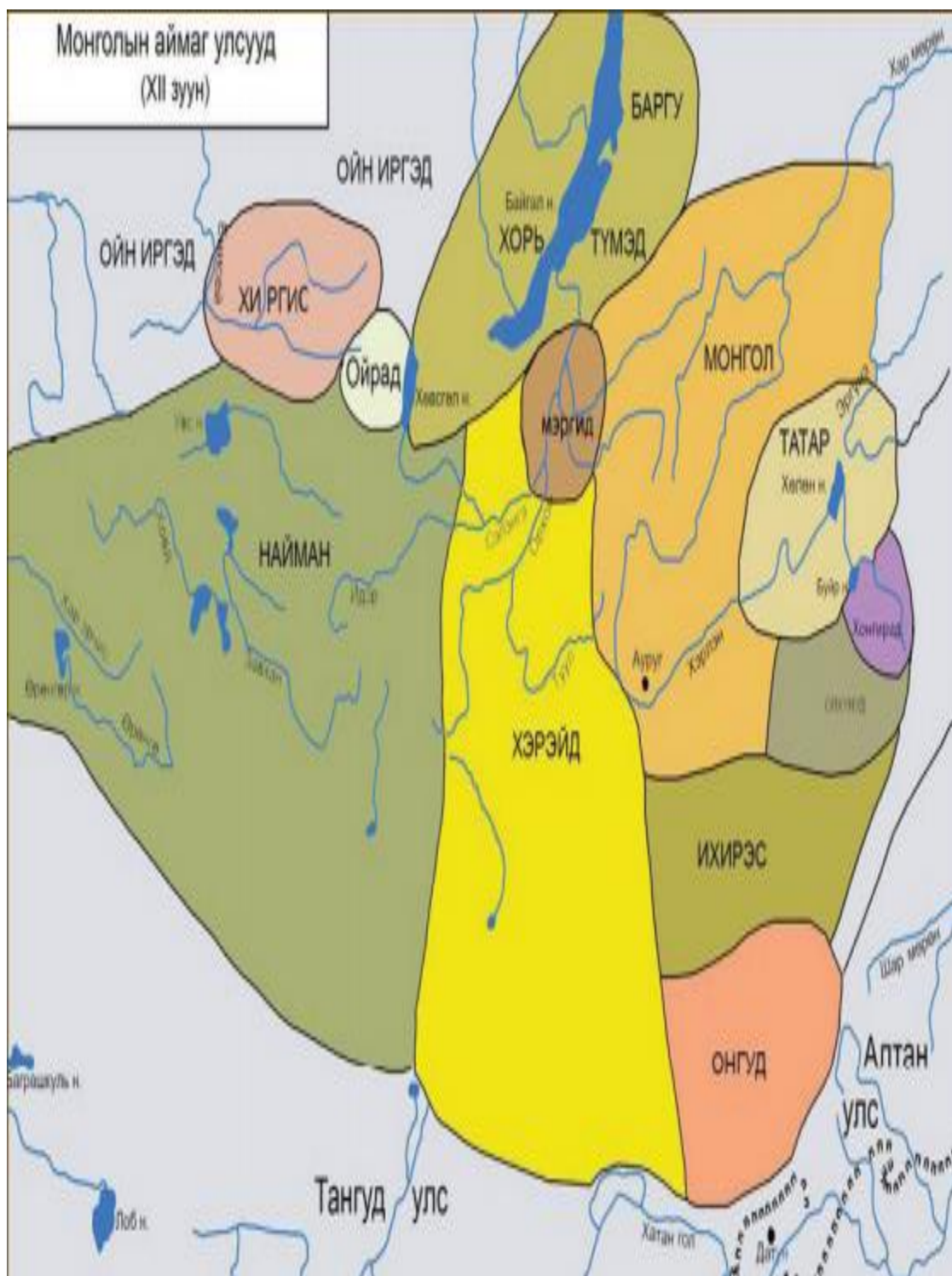
Дасгал ажил 10.2д. Эртний улсууд болон Чингисийн өмнөх үеийн монголчуудын хооронд ямар харилцан хамаарал байгааг бичнэ үү.

	Эртний улсууд	Чингисийн өмнөх монголчууд
Угсаа гарал		
Эрхлэх аж ахуй		
Ёс заншил, баяр наадам		
Шашин шүтлэг		

Дасгал ажил 10.2е. Хүннү гүрэн болон Их Монгол улсын ижил болон ялгаатай талуудыг бичнэ үү.

	Хүннү гүрэн, Их Монгол улс			
	Нийгмийн байдал	Төрийн зохион байгуулалт	Эдийн засаг	Соёл
Ижил тал				
Ялгаатай тал				

Дасгал ажил 10.2ж. IX-XII зууны үед монгол улс аймгууд хаанаас хаа хүртэлх газар нутагт оршиж байсныг газар зүйн зурагт тэмдэглэнэ үү.

Даалгавар.10.3в Сурах бичгийн 31-34-р хуудсыг уншиж дараах даалгаврыг гүйцэтгэнэ үү.
Монгол-Татарын зөрчлийн үр дагаврыг баримтад тулгуурлан тодорхойлж бичнэ үү.

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3д

Хабул, Амбагай, Хотул нарын үйл ажиллагаанд ямар үнэлэлт дүгнэлт өгөх вэ? Яагаад? .

Хабул хаан

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

. Амбагай хаан

.....
.....
.....
.....
.....

.....
.....
.....

.....
.....
.....

Хотул хаан

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3е.

Монгол улс, аймгууд бие даасан байдалтай байсан нь ямар үр дагаварт хүргэсэн бэ? .

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Даалгавар.10.3ё

Түүхийн асуултын дагуу Юань улсын түүхийг баримт, эх сурвалжид тулгуурлан тодорхойлно уу.

Хэзээ

.....
.....
.....
.....

Хаана

.....
.....
.....

Хэн

.....
.....
.....
.....
.....

Юу

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Яагаад

.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3ж
Түүхийн асуултын дагуу Алтан ордны улсын түүхийг баримт, эх сурвалжид тулгуурлан тодорхойлно уу.

Хэзээ

.....
.....
.....
.....

Хаана

.....
.....
.....

Хэн

.....
.....
.....
.....
.....

Юу

.....
.....
.....
.....

Яагаад

.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3з

Түүхийн асуултын дагуу Цагадайн улсын түүхийг баримт, эх сурвалжид тулгуурлан тодорхойлно уу.

Хэзээ

.....
.....
.....
.....

Хаана

.....
.....
.....

Хэн

.....
.....
.....
.....
.....

Юу

.....
.....
.....
.....
.....

Яагаад

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3к

Түүхийн асуултын дагуу Ил хаант улсын түүхийг баримт, эх сурвалжид тулгуурлан тодорхойлно уу.

Хэзээ

.....
.....
.....
.....

Хаана

.....
.....
.....
.....

Хэн

.....
.....
.....
.....

Юу

.....
.....
.....
.....

Яагаад

.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.16
Дараах нэр, ойлголтыг тайлбарлана уу.

Умард Юань улс

.....
.....
.....
.....
.....

Улс төрийн бутралын үе

.....
.....
.....
.....
.....

Түмүгийн хэрэг

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дөчин дөрөв хоёр

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.1в

Дараах сурвалжийг асуултын дагуу тайлбарлана уу.

1662 онд Саган Сэцэний бичсэн “Эрдэнийн товч”-оос.

Тогоонтөмөр хааны гэмшил:

Тэндээс хаан Молташийн хаалгаар гаран буруулахдаа энэ мэт магтаж уйлан явав:

Ерөнхийн эзэн хэмээгдсэн хайран их алдар нэр минь...

Эрхэт сэцэн (Хубилай) хааны байгуулсан эрдэнэ Дайду минь....

Хувилгаан сэцэн (Хубилай) хааны элдэвчлэн байгуулсан хутаг оршсон Дайду хот минь...

Хумьж автвай хятадын Жүгэ (Улаан алчууртны бослогын удирдагч Жу Юаньжан) ноёнд

Гутамшиг муу нэр Тогоонтөмөр надад ирэв хэмээн магтаж уйлсан ажгуу...

Тэндээс уваг суваг цувж хатгалдан буруулдан гарсан нь

Дөчин түмэн Монголоос зургаан түмэн нь гарч гучин дөрвөн түмэн нь хаагдаж хоцров...

Төдүй урьд хожид гарсан зургаан түмнээ цуглуулан Хэрлэн мөрний хязгаарт хүрч Барс хот хэмээхийг барьж суун атал тавин гурваны гин нохой жил халив.

Сурвалжийн он цаг

.....
.....
.....

Гарал үүсэл хэн бичсэн бэ?

.....
.....
.....

Бичих болсон зорилго юу вэ?

.....
.....
.....
.....

Ач холбогдол

.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.1г

Сурвалж: Саган Сэцэний “Эрдэнийн товч”-оос

Хаан... буруугаар эцгийг алав хэмээн Хуухайн хөвгүүн Батулад их гэргий Хөвгүндэй хатнаас төрсөн Самар гүнжийг өгөн, чинсан болгож дөрвөн Ойрадыг мэдүүлжээ. Тэндээс...
Үгэчи Хашиха (тэр үед Ойрадыг захирч байсан)... намайг амьд бөгөөтөл миний харц Батулад дөрвөн Ойрадыг мэдүүлнэм хэмээн машид хилэгнэн... даруй морилон ирж, Элбэг хааныг хороогоод Өлзийт хунгоо бэйжийг (Элбэг хааны үзэсгэлэнт бэр) биедээ аван, Монгол улсын ихэнхийг нь оруулсан ажгуу.

Сурвалжийн гол санааг тайлбарлана уу.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Даалгавар.10.1д
Аж ахуйн хөгжил, онцлогийг түүхийн үечлэлийн дагуу хүснэгтэд нөхөж бичнэ үү.

	Их Монгол улсын үе	Улс төрийн хямралын үе
Мал аж ахуй		
Ан гөрөө		
Гар урлал		

Даалгавар.10.1е

Дундад зууны үед холбогдох Монголчуудын бүтээсэн соёлын өвийг дараах хүрээнд нэрлэн бичнэ үү.

	Биет өв	Биет бус өв
Их монгол улсын үе		
Улс төрийн хямралын үе		

Дасгал ажил 10.2а. Нэгдмэл байдлаа сэргээхийн төлөө хэн ямар үйл ажиллагаа явуулсныг түүхийн асуултын дагуу тодорхойлоорой.

• **Хэзээ:**

.....
.....
.....

• **Хаана:**

.....
.....
.....

• **Хэн:**

.....
.....
.....

• **Юу:**

.....
.....
.....
.....
.....

• **Яагаад :**

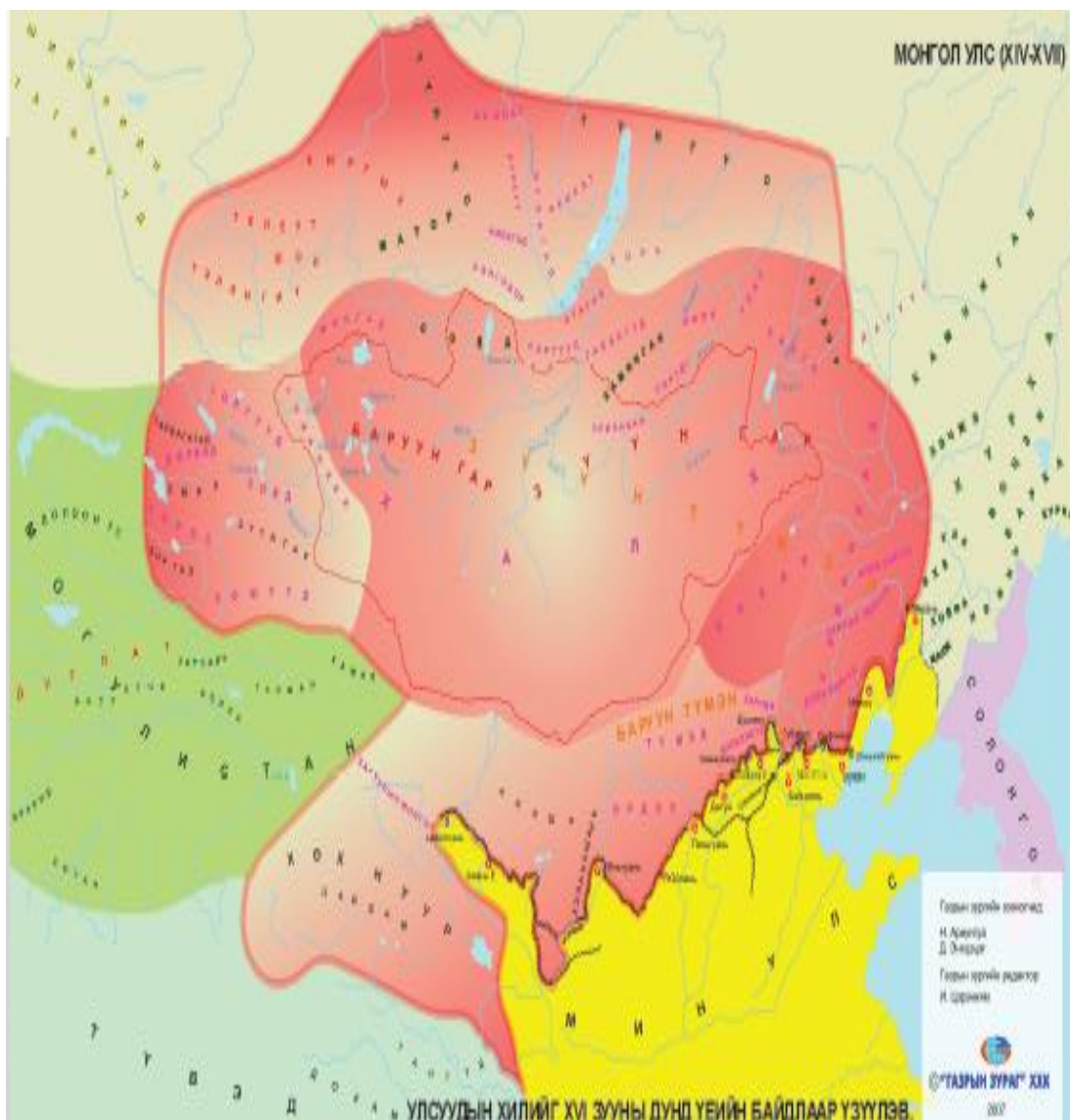
.....
.....
.....
.....
.....

Дасгал ажил 10.26.

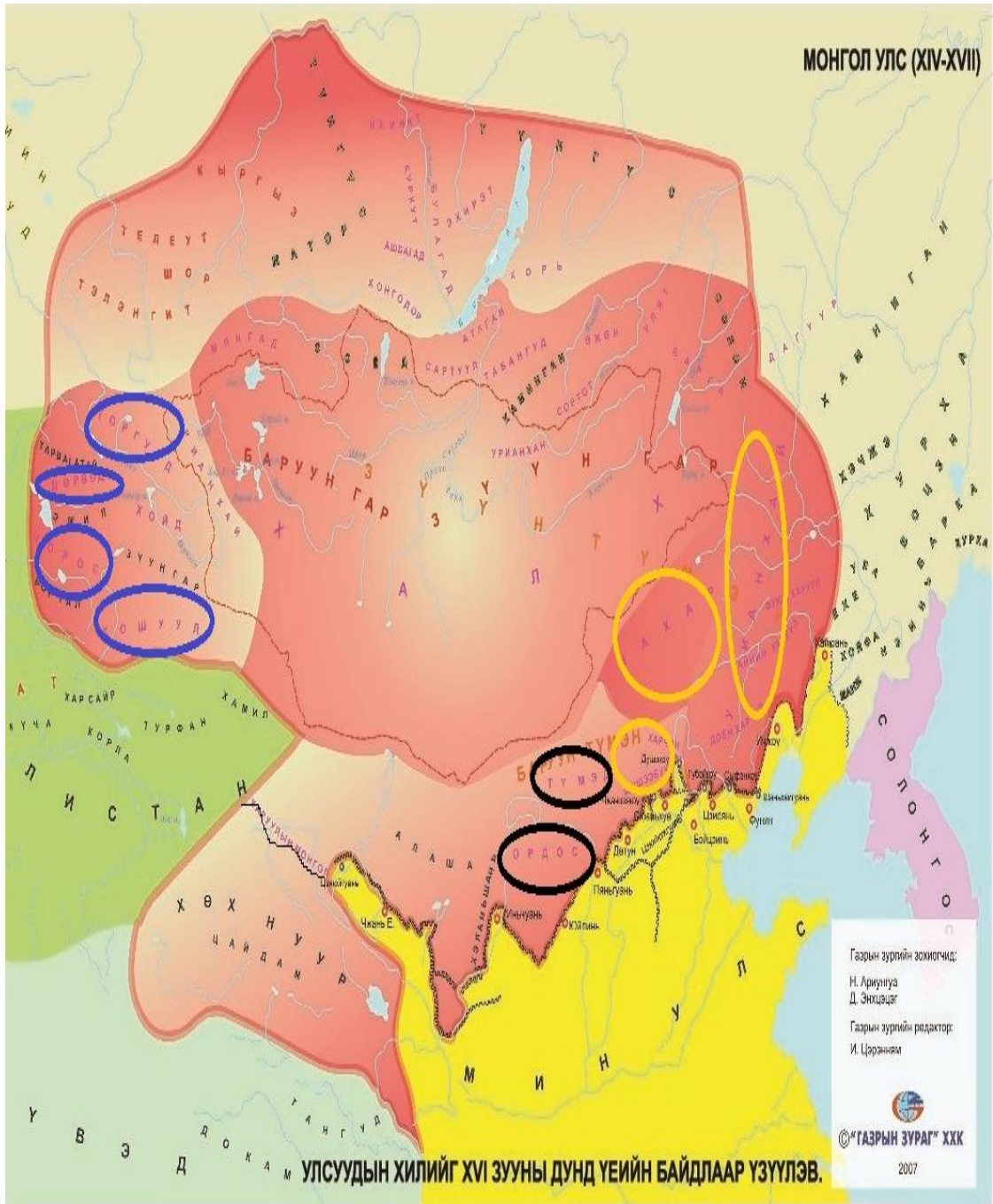
Улс төрийн хямрал гарах болсон түүхэн нөхцөл байдлыг тунгаан бодож хямрал гарахад хүргэсэн хүчин зүйлсийг жагсаан бичнэ үү.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар 10.2в. XIV-XVII зууны үед Монголчууд хаанаас хаа хүртэлх газар нутагт оршиж байсныг газарзүйн зурагт тэмдэглэнэ үү.

Даалгавар 10.2г. Дараах түмэд хаагуур нутаглаж байсныг газарзүйн зурагт тэмдэглэнэ үү. /Халх, Цахар, Урианхай, Баруун гурван түмэн, Дөрвөн ойрад /

Дасгал ажил 10.2д Их Монгол улс болон улс төрийн хямралын үеийн монголчуудын ижил болон ялгаатай талуудыг бичнэ үү.

	Их Монгол улс	Улс төрийн хямралын үеийн монгол
Засаг захиргааны зохион байгуулалт		
Төрийн зохион байгуулалт		

Дасгал ажил 10.2ё. Бурхны шашинг монголд дэлгэрүүлсэн түүхийг түүхийн асуултын дагуу тодорхойлоорой.

Хэзээ:

.....
.....
.....
.....

Хаана:

.....
.....
.....
.....

Хэн:

.....
.....
.....
.....

Юу:

.....
.....
.....
.....

Яагаад :

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дасгал ажил 10.2ж.

Сурвалжийн мэдээг анхааралтай уншиж гол санааг тайлбарлаж бичнэ үү.

СУРВАЛЖ

XVII зуунд зохиогдсон “Эртний Монголын хаадын үндэсний их Шар тууж”-аас.

Энгүд отгийн Цоросбай Төмөр чинсаны охин Мандухай Мандуул хааны бага хатан болохоос өмнө Хасарын угсааны Ноёнболдод (Өнөболд) хайр сэтгэлтэй байжээ. Харин Мандуул хааныг нас барсны дараа Ноёнболд бэлэвсэн хатан Мандухайд хандан гэрлэхийг гуйхад Мандухай дараахийг зарлиг болруун:

Хааны минь өвийг
Хасарын үр чи идэх буюу
Хасарын үр чиний өвийг
Бид идэх билүү

Өргөж үл болох үүдтэй билээ
Алхаж үл гарах босготой билээ
Хааны минь үр байтал
Чамд үл очно гэв.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Даалгавар.10.3а Улс төрийн хямралыг дотоод, гадаад хүчин зүйлсээр нь тодорхойлж бичнэ үү.

	Дотоод хүчин зүйл	Гадаад хүчин зүйл
Ноёд язгууртнууд төвлөрсөн удирдлагаас гарсан		
Төрийн хүч суларсан		
Эрх баригчид эв нэгдлээ алдсан		
Мин улсын хагалан бутаргах бодлого		

Даалгавар.10.36 Улс төрийн хямралын үр дагавар, сургамжийг дараах хүрээнд тодорхойлж бичнэ үү.

Төр засаг

.....
.....
.....
.....
.....

Эдийн засаг

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Ард иргэд

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Эв нэгдлээ алдсан

.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3в Бурхны шашин дэлгэрэх болсон шалтгаан нөхцлийг дараах хүрээнд тодорхойлно уу.

Бурхны шашин дэлгэрсэн цаг хугацаа

.....
.....
.....
.....

Улс төрийн нөхцөл байдал

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дорнын соёлын нөлөө

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Эерэг болон сөрөг үр дагавар

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3г Бурхны шашин Монголчуудын оюун санааны цөм болсныг дараах хүрээнд нотолно уу.

Сүм хийд

.....
.....
.....
.....
.....

Ном зохиол

.....
.....
.....
.....
.....

Гар урлал

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Зан үйл

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3д Улс төрийн хямралыг давах гэсэн оролдлогыг эх сурвалж, баримт ашиглан дараах хүрээнд тодорхойлно уу..

Тэмцэл хөдөлгөөн

.....
.....
.....
.....

Түүхэн зүтгэлтэн, оролцогчид

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Шалтгаан

.....
.....
.....
.....

Сургамж

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Даалгавар.10.3е Нийгмийн бүтэц хэрхэн өөрчлөгдсөнийг тодорхойлж бичнэ үү.

	X-XIII зууны үе	XIV-XVII зууны үе
Алтан ураг		
Язгууртан дээдэс		
Харц, хамжлага		

Монголын түүх 10 хичээлийн суралцахуйн зураглал

Бүлэг сэдэв	10-р анги I-р түвшин														10-р анги II-р түвшин						10-р анги III-р түвшин																
	10.1а	10.1б	10.1в	10.1г	10.1д	10.1е	10.1ё	10.1ж	10.1з	10.1и	10.1й	10.1к	10.1л	10.1м	10.1н	10.1о	10.1ө	10.2а	10.2б	10.2в	10.2г	10.2д	10.2е	10.2ё	10.2ж	10.2з	10.2и	10.3а	10.3б	10.3в	10.3г	10.3д	10.3е	10.3ё	10.3ж	10.3з	10.3и
Монголын эзэнт гүрэн	10.1а	10.1б	10.1в	10.1г	10.1д	10.1е	10.1ё	10.1ж	10.1з	10.1и	10.1й	10.1к	10.1л	10.1м	10.1н	10.1о	10.1ө	10.2а	10.2б	10.2в	10.2г	10.2д	10.2е	10.2ё	10.2ж	10.2з	10.2и	10.3а	10.3б	10.3в	10.3г	10.3д	10.3е	10.3ё	10.3ж	10.3з	10.3и
Монголын эзэнт гүрний дараах монгол улс	10.1а	10.1б	10.1в	10.1г	10.1д	10.1е												10.2а	10.2б	10.2в	10.2г	10.2д	10.2е	10.2ё	10.2ж	10.2з	10.2и	10.3а	10.3б	10.3в	10.3г	10.3д	10.3е				
Эхэлсэн хугацаа																																					
Дууссан хугацаа																																					
Өөрийн үнэлгээ																																					
Багшийн үнэлгээ																																					